

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Minister VWS

Deadline: z.s.m.

Directoraat Generaal
Volksgezondheid
Programmadirectie COVID19
Team C

Ontworpen door

5.1.2e

5.1.2e @minvws.nl

nota

(ter beslissing)

Beleidsinterventies rondom COVID-19-vaccinatie –
reactie op Gezondheidsraad rapport 'Ethische en
juridische afwegingen COVID-19-vaccinatie'

Datum

22 februari 2021

Kenmerk

Zaaknummer

Paraaf directeur

Paraaf DGV

1 Aanleiding voor deze nota

U heeft de commissie ethiek en recht van de Gezondheidsraad (GR) gevraagd een afwegingskader op te stellen voor de ethische dilemma's en juridische vragen die zich kunnen voordoen bij de COVID-19-vaccinatie. Specifiek heeft u de commissie gevraagd om in te gaan op de vraag in hoeverre de overheid mensen mag stimuleren om zich te laten vaccineren. Op 4 februari 2021 is het rapport 'Ethische en juridische afwegingen COVID-19-vaccinatie' gepubliceerd. Tijdens het debat van 4 februari jl., over de ontwikkelingen rondom het coronavirus, heeft u aangegeven binnen een maand met een kabinetsstandpunt te komen naar aanleiding van dit advies.

2 Beslispunten, advies en mogelijk alternatief

In het GR adviesrapport 'Ethische en juridische afwegingen COVID-19-vaccinatie' beschrijft de commissie welke categorieën beleidsinterventies mogelijk zijn op het continuüm van niet ingrijpen in de keuzevrijheid tot drang en dwang. Ook geeft de commissie antwoord op de vraag in hoeverre de overheid mag of moet voorkomen dat private partijen een vaccinatiebewijs gaan vragen als voorwaarde voor toegang tot een bepaalde plaats of voorziening. Het is van belang dat voor beide punten een kabinetsstandpunt wordt geformuleerd. De huidige nota is gericht op beleidsinterventies rondom COVID-19-vaccinatie. De kwestie van vaccinatiebewijzen wordt behandeld in een separate nota.

Naar aanleiding van het GR rapport vragen wij uw akkoord op de volgende beslispunten m.b.t. beleidsinterventies rondom COVID-19-vaccinatie:

- Het is van groot collectief belang om deelname aan het vaccinatieprogramma te stimuleren. Het blijft echter een vrije keuze voor mensen om zich te laten vaccineren.

- In de overheids campagnes wordt ingezet op milde vormen van gedragsbeïnvloeding die de keuzevrijheid van mensen niet beperken. Verwijzend naar het Gezondheidsraadadvies wordt met name gebruik gemaakt van 'overreding' en 'advisering' in de overheids campagnes.
- Vanuit de overheid worden vormen van drang, waarvan sprake is wanneer iemands beslissingsruimte wordt ingeperkt of zodanig wordt beïnvloed dat diegene feitelijk minder keuzevrijheid heeft, afgeraden aan private partijen.
- Op dit moment wordt zowel directe vaccinatieplicht (wettelijke sanctie) als indirecte vaccinatieplicht, zoals geen toegang tot essentiële ruimten of voorzieningen zonder vaccinatiebewijs, afgeraden aan private partijen.
- Op dit moment wordt het niet verstrekken van toegang tot niet-essentiële ruimten of voorzieningen zonder vaccinatiebewijs of versoepeling van en/of vervangende maatregelen voor bepaalde groepen, afgeraden aan private partijen.
- Op dit moment worden financiële prikkels, zoals korting op de zorgpremie voor revaccineerden, afgeraden aan zorgverzekeraars.

**Directoraat Generaal
Volksgezondheid**
Programmadirectie COVID19
Team C

Kenmerk

3 Samenvatting en conclusies

Ten aanzien van beleidsinterventies rondom COVID-19-vaccinatie, benadrukt de commissie dat het collectieve belang van bescherming van de volksgezondheid steeds afzet moet worden tegen de mate waarin de beleidsinterventie ingrijpt op individuele rechten en belangen. De overheid heeft immers de verantwoordelijkheid om met beleidsinterventies de volksgezondheid te bevorderen, maar moet tegelijkertijd de individuele rechten en belangen van burgers te respecteren. In het adviesrapport worden verschillende categorieën beleidsinterventies beschreven die deelname aan het vaccinatieprogramma tegen COVID-19 zouden kunnen stimuleren. Deze interventies bevinden zich op een op een schaal van 'complete keuzevrijheid' tot 'geen enkele keuzevrijheid'.

Het advies is te kiezen voor beleidsinterventies die de keuze van mensen voor vaccinatie kunnen beïnvloeden, maar die de keuzevrijheid niet beperken. Bij een lage vaccinatiegraad en een hoge infectiedruk kan echter niet worden uitgesloten dat het in de toekomst nodig is om meer dringende interventies te overwegen.

4 Draagvlak politiek

Het feit dat niet iedereen zich wil laten vaccineren tegen het nieuwe coronavirus, roept nieuwe ethische dilemma's en juridische vragen op. Tussen de verantwoordelijkheid van de overheid voor de bescherming en bevordering van de volksgezondheid en de toegang tot zorg enerzijds en het recht van individuele mensen om zelf te bepalen of zij gevaccineerd worden of niet, kan een spanningsveld ontstaan. Vanuit politiek en maatschappelijk oogpunt is transparantie over de inhoud van beleidsinterventies rondom COVID-19-vaccinatie gewenst.

5 Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie

De overheid heeft de verantwoordelijkheid om de grondrechten, van en tussen burgers onderling (private partijen), te beschermen. Bij het toepassen van beleidsinterventies om vaccinatie te stimuleren met telkens zicht zijn om zowel het individuele (gezondheids)belang alsook het collectieve volksgezondheidsbelang.

6 Financiële en personele gevolgen

n.v.t.

7 Juridische aspecten haalbaarheid

n.v.t.

8 Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)

VWS kern, buitendiensten en/of andere ministeries (verplicht veld)

Indien van toepassing: welk ander departement is leidend in dit traject?

9 Gevolgen administratieve lasten

(verplicht veld)

Overige informatie indien noodzakelijk als bijlagen

10 Toezeggingen

Welke nieuwe toezeggingen worden in het stuk gedaan en welke oude toezeggingen worden afgedaan?

11 Fraudetoets

(verplicht bij alle voorgenomen wet- en regelgeving, substantiële wijzigingen in de bekostigingssystematiek of een evaluatie van beleid en wet- en regelgeving)

Bij voorgenomen wet- en regelgeving of substantiële wijzigingen in de bekostigingssystematiek:

- Geef aan: 1) of wel/geen fraudetoets is uitgevoerd, 2) of de mogelijkheden op fouten en fraude wel/niet zijn uitgevraagd bij externe partijen en 3) of de voorliggende regelgeving fraudebestendig is of niet.
- Indien de voorliggende regelgeving mogelijkheden op fouten en fraude bevat, vermeld dan: 1) deze mogelijkheden met 2) een inschatting van het risico daarop (L/M/H) en 3) of deze al dan niet acceptabel zijn. Neem verder 4) het expliciete besispunt op of de lezer - ondanks deze risico's - instemt met de voorliggende regelgeving.

Bij evaluatie van beleid en wet- en regelgeving:

- Is bij de evaluatie het aspect fraudebestendigheid betrokken? Zo ja, vermeld dit dan en geef op hoofdlijnen aan wat de uitkomsten ervan zijn en of dit leidt tot aanpassingen. Zo nee, geef aan waarom niet.

Directoraat Generaal
Volksgezondheid
Programmadirectie COVID19
Team C

Kenmerk